

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

Ro'yxatga olindi: № FD-18-04

2024-yil "28" "08"

INVESTITSIYA

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60410500 – Bank ishi va audit

SAMARQAND – 2024

Fan / modul kodi I204		O'quv yili 2024 – 2025	Semestr 4	Kreditlar 4
Fan / modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Investitsiya	48	72	120
2	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda investitsiyalarning iqtisodiy mazmun-mohiyati, investitsiyalarni jalb etish shakllari, investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari, davlat rivojlanish dasturini shakllantirish, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish va ularning samaradorligini baholash bo'yicha yo'nalishiga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish. Fanning vazifasi – uni o'rganuvchilarga investitsiyalarning iqtisodiy mazmuni hamda mikro va makroiqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyati, xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning investitsiya siyosati to'g'ri tashkil etilishi, investitsiya loyihalarining iqtisodiy samaradorligini baholash, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish manbalari va usullarining o'ziga xos jihatlari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, moliyaviy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.			
3	II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Investitsiyalarning iqtisodiy mazmuni va mohiyati “Investitsiya” fanining predmeti, maqsadi, vazifalari, tarkibiy tuzilishi va boshqa fanlar bilan uzviy bog'liqligi. Investitsiyalarning iqtisodiy mazmuni va mohiyati. Investitsiyalarning tasniflanishi. Moliyaviy va real investitsiyalarning o'zaro bog'liqligi. Investitsiyalarning makro va mikroiqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli. Investitsiya jarayonining mazmun-mohiyati. Investitsiyalash maqsadlari va yo'nalishlari. Investitsiyalash ob'ektlarini tanlash. Real investitsiyalarni amalga oshirish jarayonlari. Moliyaviy investitsiyalarni amalga oshirish xususiyatlari. 2-mavzu. Investitsiya faoliyati va investitsiya siyosati Investitsion faoliyat tushunchasi. Investitsiya faoliyatining tarkibiy tuzilishi. O'zbekistonda investitsiya faoliyatini muvofiqlashtirishda davlatning roli. Investitsiya faoliyatiga ta'sir etish omillari va usullari. O'zbekistonda investitsiya faoliyatining me'yoriy-qonuniy bazasi. Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning investitsiya faoliyatini tashkil etish. Investitsiya siyosati: uning mazmuni, roli, asosiy yo'nalishlari va amalga oshirish bosqichlari. Zamonaviy investitsiya siyosatini amalga oshirishda chet el investitsiyalari ko'chishini hisobga olish.			

3-mavzu. Iqtisodiyotni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning roli

Xorijiy investitsiyalarning mazmun-mohiyati va turlari. Xorijiy investitsiyalarni O'zbekiston iqtisodiyotiga jalb qilishning ob'ektiv zarurligi. Milliy iqtisodiyotga xorijiy investitsiyalarni jalb qilish turlari va shakllari. To'g'ridan-to'g'ri chet el investitsiyalarining iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi roli. Chet ellik investorlar huquqlarining kafolatlari. Xorijiy investorlarga berilgan imtiyozlar va kafolatlar.

4-mavzu. Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb etishda erkin iqtisodiy hududlarning o'rni

Erkin iqtisodiy hududlarning mohiyati hamda ular rivojlanishining bosqichlari va asoslari. Erkin iqtisodiy hududlarni tashkil etish maqsadlari, ob'ektiv zarurligi va tasniflanishi. Rivojlangan davlatlarda erkin iqtisodiy hududlar barpo etilishi va rivojlanishi hamda ularning iqtisodiyotni rivojlantirishga ta'siri. Erkin iqtisodiy hududlarning investitsiyalarni jalb etishdagi ahamiyati. Erkin iqtisodiy hududlarning turlari va ularga jalb etilgan investitsiyalarga nisbatan turli imtiyoz va rag'batlarning qo'llanilishi. O'zbekiston Respublikasida erkin iqtisodiy hududlarni tashkil etishning tashkiliy-huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasida erkin iqtisodiy hududlarga jalb etiluvchi investitsiyalarning asosiy yo'nalishlari va samaralari.

5-mavzu. Investitsiya faoliyatini rivojlantirishda investitsiya muhitining o'rni

Investitsiya muhiti va unga ta'sir etuvchi omillar. Investitsiya muhitini baholash usullari. Investitsiya muhitida investitsion salohiyatni (tabiiy resurslar salohiyati, mehnat, ishlab chiqarish, innovatsion, moliyaviy salohiyatlar va iste'molchilik salohiyati) o'rni. Investitsiya muhitini shakllantirishda huquqiy-me'yoriy tizim. O'zbekiston Respublikasida qulay investitsiya muhitini muntazam ravishda yaxshilab borish vazifalari.

6-mavzu. Rivojlantirish davlat dasturlarini shakllantirish va moliyalashtirish

O'zbekiston Respublikasining rivojlantirish davlat dasturi, uning mazmuni, asosiy maqsadi, tamoyillari, shakllantirish tartibi bosqichlari va muddatlari. Markazlashgan va markazlashmagan investitsiyalarni yo'naltirish. Muhim investitsiya takliflarining yig'ma ro'yxati asosida investitsiya loyihalari portfelini shakllantirish va tasdiqlash jarayoni. Rivojlantirish davlat dasturlarini amalga oshirish ustidan nazorat.

7-mavzu. Investitsiya loyihalarining moliyaviy va iqtisodiy samaradorligini baholash

Investitsiya loyihalari samaradorligini baholashning mohiyati va ahamiyati. Investitsiya loyihalari samaradorligini baholash usullari. Investitsiya loyihalarini moliyaviy va iqtisodiy baholash. Investitsiya loyihalarini baholashning oddiy va diskont usullari.

8-mavzu. Investitsiya faoliyatini moliyalashtirish manbalari va usullari

Investitsiya faoliyatini moliyalashtirish manbalari va ularning tarkibi. Xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning o'z mablag'lari (foйда, amortizatsiya ajratmalari, maqsadli tushumlar va boshqalar). Jalb etilgan mablag'lar evaziga investitsiya faoliyatini moliyalashtirish. Investitsiya faoliyatini qarz mablag'lari evaziga moliyalashtirish. Investitsiya faoliyatini moliyalashtirish usullari.

9-mavzu. Investitsiya faoliyatini kreditlash

Xo'jalik yurituvchi sub'ektlar investitsiya faoliyatini kreditlashning ob'ektiv zaruriyati Investitsiya faoliyatini uzoq muddatli kreditlash. Xo'jalik yurituvchi sub'ektlar aylanma mablag'larini kreditlash xususiyatlari. Investitsiya faoliyatida ipoteka krediti. Kreditni rasmiylashtirish tartibi. Korxonalarning kreditga layoqatliligi ko'rsatkichlari. Investitsiya faoliyatini kreditlash foiz siyosati. Asosiy qarz va undan foydalanish uchun to'lanadigan to'lovni undirish tartibi. Kreditdan foydalanishi ustidan bank monitoringi.

10-mavzu. Investitsiyalarni moliyalashtirishning lizing mexanizmi

Lizingning iqtisodiy tabiati, mazmuni va mohiyati. Lizing turlari. Lizing krediti – asosiy kapitalga qaratilgan investitsiyalarni moliyalashtirish manbai sifatida O'zbekiston Respublikasining "Lizing to'g'risida"gi qonunining mazmun-mohiyati. Moliyaviy lizingning zamonaviy ilg'or texnologiya, uskuna va jihozlarni joriy etishdagi qulayliklari. Xalqaro moliyaviy lizingning iqtisodiyotni modernizatsiyalashtirishdagi o'rni. Lizing munosabatlarini tashkil etish va amalga oshirish tartibi. Lizing to'lovlari summasini aniqlash.

11-mavzu. Mamlakat innovatsiya faoliyatini baholash

Innovatsiya faoliyatini baholashning xorij tajribasi. Yevropa innovatsion tablosi (European Innovation Scoreboard). Texnologik yutuqlar indeksi (Technology Achievement Index). Innovatsion salohiyat indeksi (Innovation Capacity Index). Boston konsalting guruhining umumjahon innovatsion indeksi (GII BCG). INSEAD. Umumjahon innovatsion indeksi (GII INSEAD). Innovatsiyalarning global omili (Global Innovation Quotient).

12-mavzu. Investitsiya risklari va ularni pasaytirish yo'llari

"Investitsiya risklari" tushunchasi, mazmun-mohiyati va xususiyatlari. Investitsiya faoliyati bilan bog'liq risklar va ularning tasniflanishi. Investitsiya risklarini aniqlash usullari. Investitsiya loyihalarida risklarni baholashning matematik usullari. Risklarni boshqarish va risk darajasini pasaytirish yo'llari.

III. Amaliy mashg'ulotlarlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Investitsiyalarning iqtisodiy mazmuni va mohiyati;
2. Investitsiya faoliyati va investitsiya siyosati;
3. Iqtisodiyotni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning roli;
4. Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb etishda erkin iqtisodiy hududlarning

o'rni;

5. Investitsiya faoliyatini rivojlantirishda investitsiya muhitining o'rni;
6. Rivojlantirish davlat dasturlarini shakllantirish va moliyalashtirish O'zbekiston Respublikasining rivojlantirish;
7. Investitsiya loyihalarining moliyaviy va iqtisodiy samaradorligini baholash;
8. Investitsiya faoliyatini moliyalashtirish manbalari va usullari;
9. Investitsiya faoliyatini kreditlash
10. Investitsiyalarni moliyalashtirishning lizing mexanizmi;
11. Mamlakat innovatsiya faoliyatini baholash;
12. Investitsiya risklari va ularni pasaytirish yo'llari.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Investitsiyalar va jamg'armalar o'rtasidagi bog'liqlik.
2. Investitsiya maqsadlari va bosqichlari
3. Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiya faoliyatining mikro va makroiqtisodiy ahamiyati
4. Iqtisodiyotni rivojlantirishda intellektual investitsiyalarning ahamiyati
5. Davlat investitsiya siyosatining asosiy yo'nalishlari
6. Investitsion faoliyat va infratuzilma
7. Investitsion faoliyatni rivojlantirishning muhim shartlari
8. Investitsion faoliyatni rivojlantirishning huquqiy asoslari
9. Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiya faoliyatini tartibga solishning ahamiyati
10. Iqtisodiyotning real sektoriga investitsiyalar yo'nalishi
11. O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarning ahamiyati
12. Markazlashtirilgan investitsiyalar orqali amalga oshiriladigan investitsiya loyihalarining xususiyatlari
13. Xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi qo'shma korxonalar faoliyati samaradorligini ta'minlash
14. Foiz siyosatining investitsiya faoliyatining rivojlanishiga ta'siri
15. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning investitsiya faoliyatini faollashtirishga ta'siri
16. Investitsiyalarni jalb etish bo'yicha jahon tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari.
17. Inflyatsiya indeksining investitsiyalar samaradorligiga ta'siri
18. Soliq siyosatining investitsiya faoliyatini rivojlantirishga ta'siri
19. Investitsion loyihalarni amalga oshirish uchun tenderlar tashkil etish
20. Nominal va real foiz stavkalarining investitsiya qarorlariga ta'siri
21. Hududlarning iqtisodiy salohiyatini oshirishga qaratilgan investitsiyalar
22. Investitsion loyihalarni baholashga inflyatsiya jarayonlarining ta'siri
23. Globallashuv jarayonlarining investitsiya rivojlanishiga ta'siri
24. Kapital qo'yilmalarning iqtisodiy samaradorligi va uni aniqlash usullari
25. Innovatsion loyihalarni moliyalashtirish masalalari

	<p>26. Investitsiyalarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash masalalari</p> <p>27. Markazlashtirilmagan investitsiyalar orqali investitsiya loyihalarini moliyalashtirish</p> <p>28. Innovatsiyalar va innovatsion faoliyat</p> <p>29. Xalqaro moliya institutlarining kredit liniyalari hisobidan investitsiya loyihalarini moliyalashtirish</p> <p>30. Investitsion loyihalarini baholashga inflyatsiya jarayonlarining ta'siri.</p>
4	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - investitsiyaning turlari va shakllari; investitsiya faoliyatini muvofiqlashtirish usullari; investorlarning huquq va majburiyatlari; investitsiya muhiti va unga ta'sir etuvchi omillar <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak</i>; - investitsiya dasturini shakllantirish va nazorat qilish tartibini; kapital qo'yimlarni moliyalashtirish tartibini; lizing operatsiyalarini tashkil etish va lizing to'lovlari summasini aniqlashni; investitsiyalarni loyihaviy moliyalashtirish va investitsiya risklarini boshqarishni; venchurli moliyalashtirishda yuzaga keladigan innovatsion risklar <i>bilishi va ulardan foydalana olishi kerak</i>; - investitsiyalarning iqtisodiy mazmuni, turlari, funksiyalari, ob'ektlari va sub'ektlari to'g'risida; xorijiy investitsiyalarning iqtisodiy mohiyati va iqtisodiyotga jalb qilishning ob'ektiv zarurligi to'g'risida; investitsiya faoliyatiga ta'sir etuvchi omillar to'g'risida; investitsiya siyosati, uning mazmuni va iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitidagi xususiyatlari hamda investitsiya faoliyatini muvofiqlashtirish; investitsiya risklari va ularni boshqarish yo'llari to'g'risida <i>ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak</i>;
5	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • amaliy ishlarni bajarish va xulosalash; • interfaol keys-stadilar; • blits-so'rov; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar namoyishi; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
6	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, Yan bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.</p>
7	<p>ASOSIY ADABIYOTLAR:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nasirov E.I., Asamxodjayeva Sh.Sh. Investitsiya loyihalarini moliyalashtirish. Darslik. - T.: Iqtisod-moliya, 2020. - 312 b. 2. Zoyirov L., Asamxodjayeva Sh., Yunusova S. Investitsiya. Darslik. - T.: Iqtisod-moliya, 2019. - 652 b. 3. Zaynalov J.R., Aliyeva S.S., Ruzibayeva N.X. va boshq. Investitsiya. Darslik. - T.: "Iqtisod-Moliya", 2020. - 480 b. 4. Сабирова Л.И., Хужамкулов Д.Ю. Инвестиция. Учебное пособие. - Т.:

	<p>Иқтисод-молия, 2019.- 254 с.</p> <p>5. Теплова Т. В. Инвестиции в 2 ч. Част 1 : учебник и практикум. -М.: Юрайт, 2019. - 409 с.</p> <p>QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:</p> <p>1. O'zbekiston Respublikasining "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi O'RQ 598-sonli qonuni. 25.12.2019 yil.</p> <p>2. Bektemirov A., Ruzibayeva N.X., Azimova R.I. Investitsiya va innovatsiyalar. O'quv qo'llanma – Samarqand. SamDCHTI: 2022. – 520 b.</p> <p>3. Шимширт Н.Д., Копилевич В.В., Холодова Е.И. Современная инвестиционная и инновационная политика государства: учебно-методическое пособие. – Томск: Издательский Дом ТГУ, 2016. – К.102.</p>
8	<p>Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv uslubiy kengashining 2024-yil <u>28 avgustda</u> dagi ____-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ <u>FD18-04</u>)</p>
9	<p>Fan / modul uchun ma'sul: D.M.Malikova– SamISI, "Investitsiya va innovatsiyalar" kafedrası dotsenti v.b., i.f.f.d. (PhD).</p>
10	<p>Taqrizchilar: N.A. Ibragimov – Samarqand viloyat hokimining ishlab chiqarishni mahalliy lashtirish va sanoatda kooperatsiya aloqalarini kengaytirish masalalari bo'yicha yordamchisi; S.S. Aliyeva – SamISI "Moliya" kafedrası dotsenti, i.f.n.</p>